

מוסר הקודש לעומת מוסר של חול

You Don't Need Religion to be Moral! But the Advantages of Godly Morality

1. הראי"ה קוק, אורות ישראל ה, טו

עד תור הגאולה העתידה השפענו על העולם רק **למודי חובות**, מוסר וצדק היוצא מדעת אלהים אמת. וחובות אין העולם חפץ לקבל, ואם הוא מקבל נשאר בלב טינא על המעורר הראשי לדיעת החובה, שאינה נותנת להנפש הברברית להתפשט בכל מאוייה. אבל בבוא התור של אור העולם להגלות, ינדע לעולם, שדרכי החיים של **הענג האמתי** אנחנו משפיעים בעולם, את אשר החיים הנותן לו את ערכו, אשר מבלעדו הוא שלול כל ערך. וענג ואשר זהו דבר השונה לכל, על כל פנים לחשק בו, ואת המקור המשפיע אשר וענג **מכבדים ומחבבים**. ועל כן "יחזיקו עשרה אנשים מפל לשנות הגוים בכנף איש יהודי" (זכריה ח, כג).

2. אורות, ישראל ותחיתו ג, עמ' כא

המינות הפקירה את המשפט, תקעה עצמה במדת הרחמים והחסד המדמה הנוטלת את יסוד העולם והורסתו. ומתוך עקירת יסוד המשפט מתכנו האלהי תופסת אותה הרשעה היותר מגשמת, ובאה בזמא לחדר במשפט הפרטי של האישיות היחידית וחודרת היא בהתפשטות גדולה לנפשות העמים, ובזה מתנסד יסוד שנאת לאמים ועמק-רעה של טמאת שפיכת דמים, מבלי להמיש את העל מעל צנאר האדם. אמנם עיני כל מכרחות להיות נשואות לאור עולם אור ד', אשר יגלה על-ידי משיח אלהי יעקב, "והוא ישפט תבל בצדק, ידין לאמים במישורים".

3. אורות / ישראל ותחיתו / ה, עמ' כב

העולם ומלאו לאור ישראל מחכים, לאור עליון של בהירות תהלת שם ד', של עם זו יצר לו אל לספר תהלתו, הידיעה המנחלת מברפת אברהם, הברוך לאל עליון קנה שמים וארץ, לעם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב, לעם אשר ד' בודד ינחנו ואין עמו אל נכר, העם המטהר את העולם כלו מטמאתו ומכל מחשפיו, העם אשר נחל חמדה גנוזה, כלי חמדה, שבה נבראו שמים וארץ; לא חזיונות לב, **לא מוסר אנוש**, לא רק חפץ הגון וציויר טוב, **לא הפקרות העולם החמרי בכל ערכיו**, לא עזובת הגוף ביסוד ערלתו וטמאתו ועזובת החיים והחברה, **הממלכה והמשטר, בשפלות זהמתם**, ולא עזיבת העולם וכחותיו הטבעיים אשר נפלו יחד עם חטאת האדם בשפלותם, כי-אם **רוממות הכל ואנו מכירים את כל השפעותיהן** השונות של כל ההדרכות של האמות כלן, את דרגותיהן לפי ערכם, את האור שבתוך החושך לכל מדותיו ואת עמק המחשבים לכל מיניהם ושאפיותיהם: **נצחנו את העננים הכבדים והמגאליים אשר לממלכות האליל, והננו הולכים ומנצחים גם את ענני החושך הקלים מהם. בטול המצוות המעשיות אשר יצא מהמינות וצדדי אליליותה, יחד עם התגברותה לקלט לה מדתנו ערכי אמונה ומוסר בפום ממלל רברבו, לאמר הרבה ושלא לעשות גם מעט...** תוכל להכיל בלב הערל את השקפת-העולם האלהית העליונה בכל זהרה, שהיא **קושרת שמים וארץ**, גוף ונשמה, אמונה ומעשה, ציויר ומפעלים, אישיות וחברה, עולם-הזה ועולם-הבא, היות העולמים בראשיתם וגורלם באחריתם, רוממות עולמי עד, שמחת שמים וארץ וכל צבאם... והעולם הגויי ככה הוא, מרוב מחלק, אין אחדות לגוף עם הנשמה, אין חבור והתמזגות פנימית לרוחניות העולם וגשמותו, אין קשר פנימי בין המעשים ורחשי הנפש. השיתוף הוא להם לעת-עתה תכלית העליה, לפני זריחת אורן של ישראל. אבל פמה אמלל הוא העולם, שהרשעה והחשכה הזאת מרימה בה ראש והיא מתאמרת למבחר מאוייו. פמה אוצרות רשע כלולים תחת שקר נורא ואים זה, שיש לו **טלפי חזיר** המתפשטות לעין כל עובר לאמר: ראו שאני טהור (ויקרא רבה יג, ה)... פמה אור צריכים להרבות לגאל את האורות נפילי-המחשפים! – והם יגאלו, גאלת עולמים, בגאלת גוי קדוש.

4. אורות המלחמה / ח, עמ' טו

נכתם עוון שופכי הדמים, מלכי אדמה הזדים וכל מרגיזי ארץ. לא יכפר לארץ לדם אשר שפך בה כפי-אם בדם שפכו, והפפרה מכרחת לבוא: **בטול כללי לכל מכונות התרבות של עכשו**, עם כל שקרן ותרמיתו, עם כל זהמתו הרעה וארסו הצפוני. כל התרבות, המתהללת בצלצלי שקרים, מכרחת

להכחד מן העולם, ותחתיה תקום מלכות עליונית קדישין. אורם של ישראל יופיע, לכוון עולם בעמים בעלי רוח חדשה, בלאמים אשר לא יהגו ריק ולא ירגזו עוד על ד' ועל משיחו, על אור חיי העולם ועל התם והאמונה אשר לברית עולמים. וישראל יראה בעיניו שלמת רשעים, יצעד על חרבנם של המתהללים באילנים החדשים כאשר צעד על חרבות בבל ואשור העתיקות. אז ידע וינכח, כי אך בו אל אלהי ישראל מושיע.

5. אורות / למהלך האידאות בישראל / ב, עמ' קד-א. בראשית מטעו של העם הזה, אשר ידע

לקרא בשם הרעיון האלהי הברור והטהור בעת השלטון הכביר של האלילות בטמאתה-פראותה, נתגלתה השאיפה להקים צביר אנושי גדול אשר "ישמר את דרך ד' לעשות צדקה ומשפט" (בראשית יח, יט).

ב. זוהי השאיפה, שבאה מפח ההכרה הברורה והעזה והתביעה המוסרית הכוללת והרמה, להוציא את האנושיות מתחת סבל נורא של צרות רחניות וחמירות ולהביאנה לחיי חפש מלאי הוד ועדן, באור האידאה האלהית, ולהצליח בזה את כל האדם פלו.

ג. למלואה של שאיפה זו צריך דוקא, שצביר זה יהיה בעל מדינה פוליטית וסוציאלית וכסא ממלכה לאמית, ברום התרבות האנושית, "עם חכם ונבון וגוי גדול" (דברים ד, ו), והאידאה האלהית המחלטת מושלת שמה ומחיה את העם ואת הארץ במאור-חייה. למען דעת, שלא רק יחידים חכמים מציינים, חסידים ונזירים ואנשי-קדש, חיים באור האידאה האלהית, כי גם עמים שלמים, מתקנים ומשקללים בכל תקיני התרבות והישוב המדיני; עמים שלמים, הכוללים בתוכם את כל השדרות האנושיות השונות, מן רום האינטליגנציה האמנותית, הפרושית, המשקלת והקדושה, עד המערכות הרחבות, הסוציאליות, הפוליטיות והאקונומיות, ועד הפרולטריון לכל פלגותיו, אפלו היותר נמוך ומגשם.

6. אורות הקודש / חלק ג - מוסר הקודש / עמוד א / המוסר האלוהי - א

א. מלאים אנו רגש מוסר, כמהים אנו לחיות חיים חיי טוהר, דמיונו מלהיב את חשק לבבנו לצייר היותר נשגב והיותר נאה, היותר טהור והיותר נאצל, החפץ הפנימי שלנו חושק שיהיה רצוננו הקבוע טהור וקדוש, שתהיה כל מגמת חיינו ברורה ומכוונת להאידיאל היותר נשגב בחיים.

ב. וכל אלו התשוקות אינן מתגשמות כי אם על ידי מסירותנו הפנימית והחיצונה אל אור ד', אל המוסר האלהי, המתגלה בתורה, במסורת, בשכל, וביושר.

ג. המוסר של חול איננו עמוק, ואינו נכנס בפנימיות הנשמה, ואף על פי שהאדם נמשך אחריו לטובה, על ידי שמכיר את היושר שיש בדברי הגיון, אין להדרכה זו תפיסה עומדת בפני ההסתערות של תאוות שונות, כשהן מתעוררות בחזקה. וקל וחומר שאין ביד מוסר רפוי כזה להדריך את הכללות, את הצבור האנושי בעמקו והיקף גדלו, לחדור אל עומק הנשמה, ולהפוך אל האדם הכללי והפרטי לב בשר תחת לב אבן. לא יש עצה אחרת כי אם שיהיה מודרך על פי המוסר האלהי.

ד. וכדאי הדבר, שיטעה האדם בכמה טעויות בדרך מהלכו, ובלבד שיבסס את חזון עולמו ומוסר חיו על פי אותו העומק של המוסר האלהי, משימעט בכשלונות ויחיה חיים רוחניים רפויים, על ידי השפעה שטחית של המוסר החלוני.

7. אורות הקודש / חלק ג - ראש דבר / עמוד כד / ז

המוסר של כפירה אינו כלום, מפני שהכפירה בעצמה היא הפך הצדק והמוסר היסודי, ונמצא שהכופרים שהם בעלי מוסר, נובע המוסר לא מכפירתם, כי אם מהכרת אלהים הגנוזה בעומק נפשם, שהם אינם מכירים אותה.

8. אורות ישראל / פרק א / ד

עצמות החפץ של היות טוב לפל, בלא שום הגבלה בעולם כלל, בין בכמות הנטבים ובין באיכותו של הטוב, זהו הגרעין הפנימי של מהות נשמתה של כנסת-ישראל. זאת היא ירשתה ונחלת אבותיה. הרגש הטוב הזה, לפי גדלו, הקפו ועמקו, כן צריך שיהיה מעטר בחכמה גדולה ובגבורה כבירה, למען דעת איך להוציאו אל הפעל בכל גונו. וזהו סוד השתוקקות הגאולה שבאמה, הנותן לה פח לחיות ולהתקיים באפן המפליא את לב כל חושב. כנסת-ישראל בעמק חפצה איננה מחלקת מהאלהות כלל, היא מלבשת את האלהות המתגלה שבעולם הפללי, וחפצה בהיותה את החפץ האלהי של טוב ד' לכל ורחמיו על כל מעשיו.